

TAUSHETSPLIKT OG OPPLYSNINGSPLIKT

Utarbeidet 2014

Hva kan vi si, når og til hvem?

Formål: Ansatte i kriminalomsorgen skal innenfor reglene om taushetsplikt sikre nødvendig informasjonsflyt med kollegaer og offentlige instanser, slik at alle kan utføre sine lovpålagte oppgaver.

Hovedregler:

- Alle ansatte har taushetsplikt om domfelte/innsattes personlige forhold som de får kjennskap til i forbindelse med sin stilling.
- Taushetsplikten er en personlig plikt som varer livet ut. Brudd på taushetsplikten kan straffes med bøter eller fengsel, jfr. straffeloven § 121.
- Taushetsplikten innebærer at en skal sørge for at uvedkommende ikke får tilgang til taushetsbelagte opplysninger.
- Alle ansatte har taushetsplikt om forhold av betydning for sikkerheten.

Reglene om taushetsplikt for ansatte i kriminalomsorgen finner vi i:

Forvaltningsloven § 13: "Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjeneste eller arbeid får vite om noens personlige forhold."

Straffegjennomføringsloven § 7 h: "Enhver som er tilsatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for kriminalomsorgen, har taushetsplikt om det vedkommende i forbindelse med tjenesten får vite om forhold av betydning for sikkerheten i fengslene og i forbindelse med gjennomføring av straff utenfor fengslene."

Taushetsplikt for NAV-ansatte:

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7: "Opplysninger til andre forvaltningsorganer kan gis når det er nødvendig for å fremme Arbeids- og velferdsetatens oppgaver, for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse eller for å hindre at noen urettmessig får utbetalt offentlige midler eller unndrar midler til det offentlige."

Lov om sosiale tjenester i NAV § 44 har i hovedsak likt innhold.

- NAV har andre, og til dels strengere, regler om taushetsplikt. Dette kan løses ved at innsatte/domfelte opphever taushetsplikten.

Taushetsplikt for helsepersonell:

Helsepersonelloven § 21: "Helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell."

- Helsepersonelloven § 48 angir yrkesgruppene loven gjelder for.
 - **Eksempel:** helsepersonell og virksomheter som yter helsehjelp, samt leger, sykepleiere, psykologer, vernepleiere, fysioterapeuter, tannleger osv.
- Helsepersonell har strengere regler om taushetsplikt enn andre forvaltningsetater. Derfor er hovedregelen at kriminalomsorgen må ha samtykke fra innsatte/domfelte for å få opplysninger.
- Kriminalomsorgen kan gi opplysninger til helsepersonell, jfr. forvaltningsloven § 13 b nr. 5, men helsepersonell kan ikke uten videre gi opplysninger tilbake.

Helsepersonelloven § 23: "Taushetsplikt etter § 21 er ikke til hinder for at opplysninger gis videre når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å gi opplysningene videre."

- Det er helsepersonell som avgjør om opplysningene skal deles med kriminalomsorgen med mindre domfelte/innsatte samtykker.

Samtykke til opphevelse av taushetsplikt:

- Innsatte/domfelte har rett til kontroll med egne personopplysninger. Dette er særlig viktig fordi de er i en tvangssituasjon.
- Innsatte/domfelte kan oppheve taushetsplikten gjennom samtykke. Samtykket kan til enhver tid trekkes tilbake.
- Et samtykke bør være skriftlig, og presisere hva samtykket gjelder.
- Samtykket skal være informert. Den som gir samtykke skal forstå hva dette innebærer og ha full oversikt over hva opplysningene skal brukes til.

Unntak fra taushetsplikten - forvaltningsloven § 13 b nr. 5:

Taushetsplikten etter § 13 er ikke til hinder for at forvaltningsorganet gir andre forvaltningsorganer opplysninger om en annen persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet og ellers slike opplysninger som det er nødvendig å gi for å fremme avgiverorganets oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningsgrunnlag.

- **”En persons forbindelse med organet”:** Kriminalomsorgen kan bekrefte for andre offentlige etater at vedkommende eksempelvis er innsatt eller gjennomfører dom.
- **”Avgjørelser som er truffet”:** Kriminalomsorgen kan opplyse om konklusjonen i vedtak som er truffet i saken.
 - **Eksempel:** vedtak om permisjon, overføring til EK, prøveløslatelse, vedtak om stans av samfunnsstraff osv.
- **”Nødvendig for å fremme avgiverorganets oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningsgrunnlag”:** Kriminalomsorgen kan gi øvrige eller mer utfyllende opplysninger i saken til offentlige etater dersom det er nødvendig som et direkte ledd i utførelsen av våre oppgaver.
 - **Eksempel:** gi opplysninger til kommunen om at domfelte har behov for bolig og oppfølging. Det er en kjerneoppgave for kriminalomsorgen å tilrettelegge for tiden etter løslatelse. Tilsvarende gjelder hvor domfeltes rusproblemer og funksjonsnivå er av vesentlig betydning ved kommunens valg av bolig for domfelte.
 - **Informasjonsutveksling mellom kriminalomsorgen og politiet:** Det er en lav terskel for gjensidig informasjonsutveksling for å forebygge ny kriminalitet og trygge samfunnet, jfr. Rundskriv G 3/2005.
- **Offentlige etater:**
 - **Eksempel:** politi- og påtalemyndighet, kommune, NAV, barnevern, helseforetak som sykehus, offentlige behandlingsinstitusjoner, helsestasjoner, fylkesmannen, offentlige skoler, domstoler, sivilombudsmannen, namsmannen, kemneren, konfliktrådet osv.

Når kan taushetsbelagte opplysninger deles med kollegaer?

- Opplysninger kan deles ved tjenestelig behov.
- Tjenestelig behov betyr at opplysningene er nødvendig for å utføre ditt arbeid.
- Opplysningene kan deles mellom ulike enheter i kriminalomsorgen når det er tjenestelig behov.

Ved henvendelser har kriminalomsorgen plikt til å få bekreftet at vedkommende er den han/hun gir seg ut for å være.

Opplysningsplikt overfor kriminalomsorgen – straffegjennomføringsloven § 7 a:

- **Folkeregisteret:** navn, fødselsnummer, bopel, statsborgerskap.
- **Barnevernet og sosialtjenesten i NAV:** opplysninger om innsatte/domfeltes barne- og familieforhold. Opplysningene skal være nødvendig for å ivareta hensynet til barna og den øvrige familie under straffegjennomføringen.
- **Helse og omsorgstjenesten:** de samme forholdene som punktet over, samt opplysninger som er strengt nødvendige for å avverge fare for liv og helse for den innsatte selv, andre innsatte og ansatte.
- **Opplysninger skal gis uten ugrunnet opphold.**

Opplysningsplikt - barnevernloven § 6-4:

”Offentlig myndighet skal av eget tiltak, uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til kommunenes barneverntjeneste når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvanser.”

- **”Grunn til å tro”** – eksempler:
 - Når kriminalomsorgen vet at innsatte/domfelte har et rusproblem og aleneomsorg for barn, eller samvær med barn.
 - Når en person er domfelt for seksuelle overgrep mot barn etablerer seg i forhold hvor partner har omsorg for barn.
 - Når en person som er dømt for vold i nære relasjoner har omsorg for eller samvær med barn.
- Dersom det er tvil om kriminalomsorgen skal melde fra til barneverntjenesten, kan saken drøftes på generelt grunnlag med dem. Barneverntjenesten undersøker og vurderer om det er nødvendig å iverksette tiltak.
- Kriminalomsorgen skal etter pålegg gi de opplysninger som barneverntjenesten ber om.
- Kriminalomsorgen skal gi opplysninger til barnevernet dersom det er grunn til å tro at det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel, jfr. barnevernloven § 4-29.